

วิธีการพิมพ์อักษรโรมันล้านนา (ตัวเมือง) ที่ง่าย สะดวก และสวยงาม

ด้วยฟอนท์ LN TILOK version 6.00 (พ.ศ.2552) ในวาระครบรอบ 600 ปี ชาตกาลพระยาสุริยสุนทรโยธา

☑ ลำดับการพิมพ์*

1. พิมพ์พยัญชนะก่อน
2. พิมพ์สระบน (ถ้ามี) วรรณยุกต์บน (ถ้ามี)
3. พิมพ์ตัวควบกล้ำ ตัวซ้อน/ตัวสะกด ตามด้วยไปรษณน้อย (Extra)

* ลำดับการพิมพ์ดังกล่าว คล้ายลักษณะการจารโบราณด้วยเหล็กจาร เพราะสามารถจัดระยะของไฟได้สะดวกและสวยงาม

ตัวอย่างที่ 1 พิมพ์คำว่า “มีน”

ลำดับการพิมพ์คือ $ม + ิ + ึ + น๑$

ตัวอย่างที่ 2 พิมพ์คำที่มี “ห” นำ คำว่า “หม้อ”

ลำดับการพิมพ์คือ $ห + ็ + ึ + ม๑ + อ๑$

ลำดับการพิมพ์คือ $ห + ็ + ึ + ม๑ + อ๑๑$

ตัวอย่างที่ 3 พิมพ์คำว่า “หลวง” และคำว่า “สลา”

ลำดับการพิมพ์คือ $ห + ล๑ + ว๑ + ง$

ลำดับการพิมพ์คือ $ส + ล๑๑ + ๑ + ุ + า$

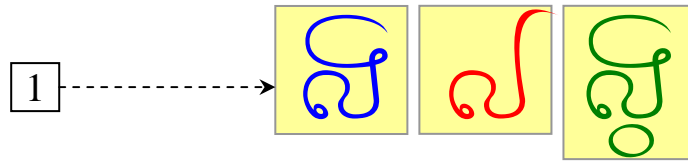
ตัวอย่างที่ 4 พิมพ์คำที่มี “ร” (เริ่ ใส/ระวง) คำว่า “ประเทศ” “สระเต็จ” “ครูบา”

ลำดับการพิมพ์คือ $บร๑ + ! + ท + ล๑๑ / ลร๑ + ! + ด + ึ + จ๑๑ / ฃ๑๑ + ุ + ๑ + บ + ๑๑$

หมายเหตุ $จ๑๑ / ฉ๑๑ / ฉ(เกาะช่องว่าง)๑๑ = ุ$

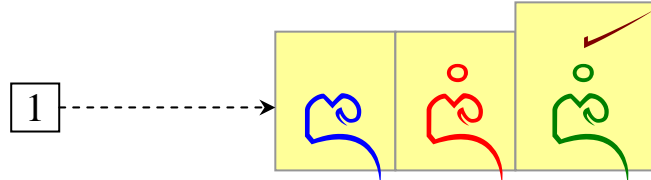
ตัวอย่างที่ 5 พิมพ์คำ “แล” “แล้ว”

ลำดับการพิมพ์คือ แล๑ / แล๑๑ / แล๑ + ๑๑

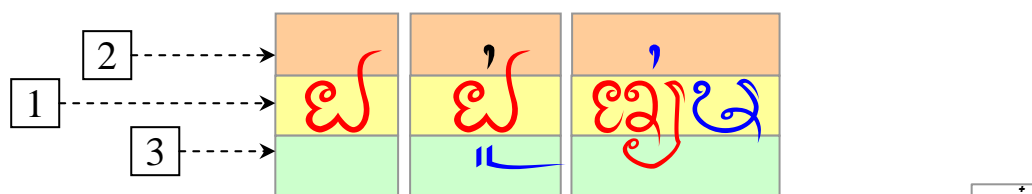
ตัวอย่างที่ 6 พิมพ์คำ “นา” “น้ำ” “น้ำ”

ลำดับการพิมพ์คือ นา๑ / น้ำ๑ / น้ำ๑ + ็ + ๑

ตัวอย่างที่ 7 พิมพ์คำ “อย” “อยู่” “เอี่ยม”

ลำดับการพิมพ์คือ อย๑ / อย๑ + ู + ๑ + ้ / อย๑ + ๑ + ้ + ม

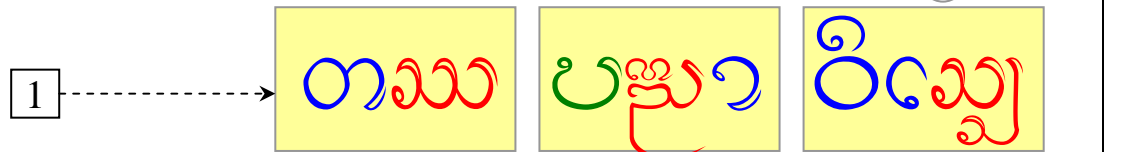
ตัวอย่างที่ 8 พิมพ์คำบาลี “สพเพ” “เสฏฐา” “มงคล”

ลำดับการพิมพ์คือ ส + + พ + พ๑๑ / + ส + ฐ + ฐ๑๑ + ๑ + ๑ / ม + ง + ๑ + ๑ + ค + ค

ตัวอย่างที่ 9 พิมพ์คำบาลี “ตสฺส” “ปญฺญา” “วิเสส”

ลำดับการพิมพ์คือ ต + ส๑๑ / บ + ญ๑๑ + ๑ + ๑ / วิ + + ส๑๑ + ๑

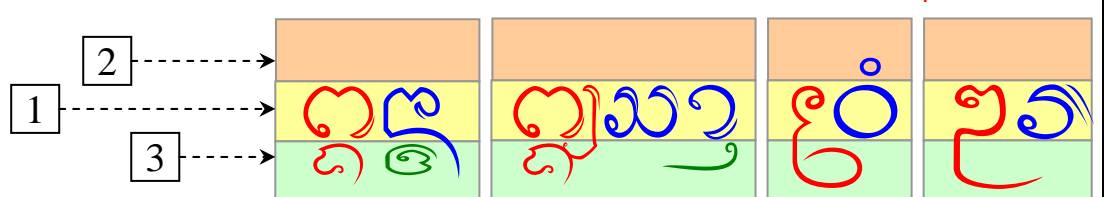

ตัวอย่างที่ 10 พิมพ์คำบาลีที่มี “อิ/อี/อุ/อู/เอ” ให้พิมพ์คำ/อิ/อี/อุ/อู/เอ/ ตามด้วยไปรษณน้อย

เช่น /อิ๑ / อี๑ / อุ๑ / อู๑ / เอ๑ / ผลลัพธ์ / ๑ / ๑ / ๑ / ๑ / ๑

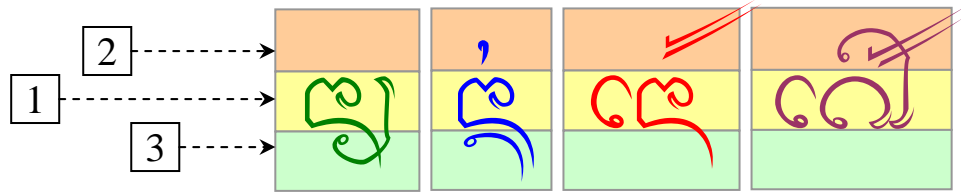
ตั้งตัวอย่างคำ อินทา, อีสาน, เอว, อูร

ลำดับการพิมพ์คือ อิ๑ + น + ท๑ + ๑ / อี๑ + ส + ๑ + น๑ / เอ๑ + วิ / อุ๑ + ร

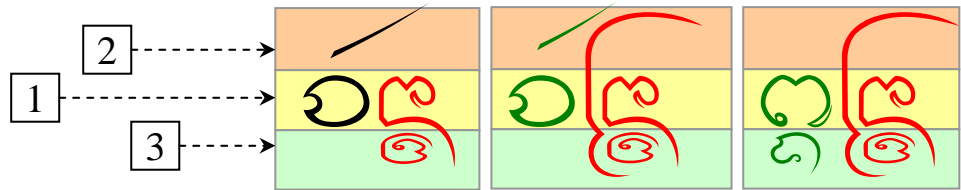

ตัวอย่าง การผสมกันของพยัญชนะ/สระ (2 ตัวขึ้นไป)

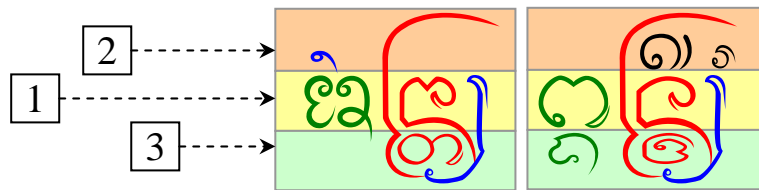
ตัวอย่างที่ 11 พิมพ์คำ “นาย” “น่าน” “เนา” “เนา”
ลำดับการพิมพ์คือ นาย๑ / น่าน๑ / เน+ ั+ ็+ ๑+ ๑ / เ+ ั+ ็+ ๑+ ๑

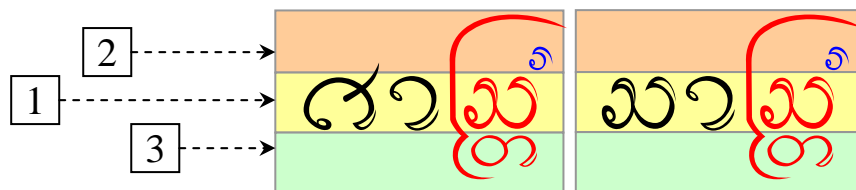
ตัวอย่างที่ 12 พิมพ์คำ “จันทา” “จันทร” “อินทร”
ลำดับการพิมพ์คือ จั+ นท๑+ ๑ / จั+ นทร๑+ ๑ / อิ๑+ นทร๑+ ๑

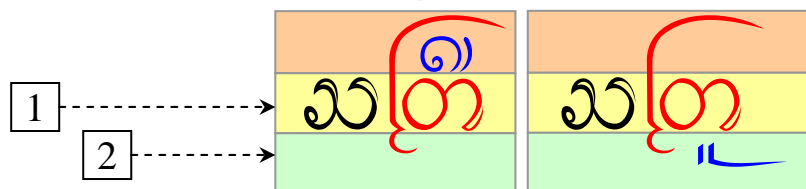
ตัวอย่างที่ 13 พิมพ์คำ “อันตราย” “อินทรี”
ลำดับการพิมพ์คือ อ+ ฃ+ นทร๑+ ๑+ ย๑ / อิ๑+ นทร๑+ ็+ ย๑๑+ ็

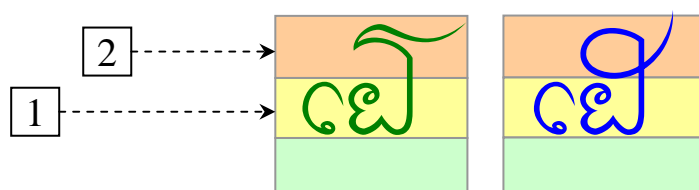
ตัวอย่างที่ 14 พิมพ์คำ “ศาสตร” “ศาสตร” (ส เป็นตัวสะกด)
ลำดับการพิมพ์คือ ศ+ ๑+ สทร๑+ ็ / ศ+ ๑+ สทร๑+ ็

ตัวอย่างที่ 15 พิมพ์คำ “สตร” “สตร” (ส เป็นตัวนำ)
ลำดับการพิมพ์คือ สทร๑+ ๑+ ็ / สทร๑+ ๑+ ุ+ ๑

ตัวอย่างที่ 16 พิมพ์คำ “เอย”
ลำดับการพิมพ์คือ เอย+ ๑ / เอย+ ๑๑

สรุปการใช้ eXtra สำหรับพิมพ์อักษรหม้อล้านนา

กด 1 ครั้ง

- เปลี่ยนพยัญชนะ เป็นตัวเชิง/ตัวสะกด (ตัวหาง)
กฯ ลู กฯ ู กฯ ๐ กฯ ๑ กฯ ๒ กฯ ๓
- เปลี่ยนสระ เป็นสระพิเศษ (ิ ึ)
าฯ ิ กฯ ึ ตัวอย่าง สงฯกรฯานตฯ ๑ (ึ ึ ๑) ทฯกฯลฯ๑ฯยฯ ๑ (ึ ึ)
- จัดตำแหน่งสระ และวรรณยุกต์
กรฯ๑ฯ ๑ นำฯ๑ฯ ๑
- รวมพยัญชนะ/สระ เป็นพยัญชนะ/สระ พิเศษ
อิฯ ๑ อิฯ ๑ อุฯ ๑ อุฯ ๑ เอฯ ๑
อยฯ ๑ สฯ๑ ๑ กฯ๑ ๑ กฯ๑ ๑ แลฯ ๑ นฯ๑ ๑

กด 2 ครั้ง

- ปรับตัวเชิง/ตัวสะกด ให้เปลี่ยนรูป
กฯ๑ฯ ๑ กฯ๑ฯ ๑ กฯ๑ฯ ๑ กฯ๑ฯ ๑ กฯ๑ฯ ๑ กฯ๑ฯ ๑ กฯ๑ฯ ๑ กฯ๑ฯ ๑ กฯ๑ฯ ๑
- สลับตำแหน่งการซ้อนกันของตัวเชิง/ตัวสะกด
ร๑ฯ๑ฯ๑ฯ ๑ ช่วฯ๑ฯ๑ฯ ๑ หั้นฯ๑ฯ๑ฯ ๑
- คืนสภาพการรวมกันของพยัญชนะ
สตฯ๑ฯ๑ฯ ๑ นตฯ๑ฯ๑ฯ ๑ นตฯ๑ฯ๑ฯ ๑ อยฯ๑ฯ ๑ สตฯ๑ฯ ๑ กฯ๑ฯ๑ฯ ๑

กด 3 ครั้ง

- ปรับตัวเชิง “ย” และ “น” ให้เหมาะสม
อิฯนตฯ๑ฯ๑ฯ๑ฯ ๑ นตฯ๑ฯ๑ฯ๑ฯ ๑
- ปรับตัวเชิง “อ” และ “ฮ” รวมกันเป็น ๑ “ไม้ก้อย” (บางกลุ่มชน)
ค๑ฯ๑ฯ๑ฯ๑ฯ ๑
- ย้ายตำแหน่งตัวเชิง/สะกด “พ/ร/ว/ง” ไปอยู่ด้านบน (บางกลุ่มชน)
สพฯ๑ฯ๑ฯ ๑ ทฯ๑ฯ๑ฯ๑ฯ๑ฯ ๑ ทฯ๑ฯ๑ฯ๑ฯ๑ฯ ๑ ทฯ๑ฯ๑ฯ๑ฯ๑ฯ ๑
- ป้องกันการ Use Extra เกินจำเป็นจะมีข้อความว่า “ปอละ”
๑ฯ๑ฯ "๑"

การพิมพ์สัญลักษณ์

- วางหม้ออยู่ใน English Mode ตัวอย่าง Aa Bb Cc
- (เคาะ 1 ช่องว่าง) ๑ ผลลัพธ์ ๑
- (เคาะ 1 ช่องว่าง) ๑ ผลลัพธ์ ๑
- (เคาะ 1 ช่องว่าง) ๑ ๑ ผลลัพธ์ ๑
- (เคาะ 1 ช่องว่าง) ๑ ๑ ๑ ผลลัพธ์ ๑
- (เคาะ 1 ช่องว่าง) ๑ ๑ ๑ ๑ ผลลัพธ์ ๑
- (เคาะ 1 ช่องว่าง) ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ผลลัพธ์ ๑

การพิมพ์เครื่องหมาย “ไม้” ในคำ “ไท” (LN TILOK 6.00)

ไม้ขีด ◌ ในอักษรธรรมล้านนาพบว่ามีการใช้หลายหน้าที่ เมื่อเทียบกับภาษาไทย ดังนี้

1. ไม้ขีด เป็น “ไม้โท” เรียก “ไม้ขอช้าง” เช่น บัว/ป่า/ วิ/คำ/ ัว/มา/
 2. ไม้ขีด เป็น “ไม้ไต่คู้” เรียก “ไม้กะ¹” เช่น ๕๕๐/เือก/ ๕๕๐๕๕๐/๕๕๐๕๕๐/
 3. ไม้ขีด เป็น “ไม้หันอากาศ” เรียก “ไม้ขีด” เช่น ๐๕๕๐/วันนั้น/ ๕๕๐๕๕๐/ ๕๕๐๕๕๐/
 4. ไม้ขีด เป็น ตัวสะกด “ก” เรียก “ไม้กัก” เช่น ๐๕๕๐/ ๕๕๐๕๕๐/ ๕๕๐๕๕๐/ ๕๕๐๕๕๐/
- และ มีการใช้ไม้ขีดอีก 2 กรณี ที่ไม่มีในภาษาไทยมาตรฐาน คือ
5. ไม้ขีด กำกับ “ไม้เก๋า” (สระเอา) ๕๕๐๕๕๐ เช่น ๕๕๐๕๕๐/เขา/ ๕๕๐๕๕๐/เจ้า/
 6. ไม้ขีด “เคยมือ²” เช่น ๕๕๐๕๕๐/หาก/ ๕๕๐๕๕๐/มาก/ เป็นต้น

ดังนั้น การพิมพ์ “ไม้ขีด” ควรพิมพ์ให้ตรงกับเครื่องหมายในภาษาไทย ดังนี้

1. ไม้ขีด เป็น “ไม้โท” ควรพิมพ์ ั คำว่า ๕๕๐ /มา/
2. ไม้ขีด เป็น “ไม้ไต่คู้” ควรพิมพ์ ็ คำว่า ๕๕๐๕๕๐ /เด็ก/
3. ไม้ขีด เป็น “ไม้หันอากาศ” ควรพิมพ์ ั คำว่า ๐๕๕๐ /วันนั้น/
4. ไม้ขีด เป็น ตัวสะกด “ก” ควรพิมพ์ ั คำว่า ๐ ๕๕๐ /จ้/ /ห้า/ (รูปการพิมพ์)
5. ไม้ขีด กำกับ “ไม้เก๋า” ควรพิมพ์ ั คำว่า ๕๕๐๕๕๐ /เจ้า/
6. ไม้ขีด “เคยมือ” ควรพิมพ์ ั คำว่า ๕๕๐๕๕๐ ๕๕๐๕๕๐ /หาก/ /มาก/

ไม้กั้ง ◌ (๒B) ใช้กำกับแม่สะกด ๕๕๐/กก/ ๕๕๐/กข/ ๕๕๐/กค/ ๕๕๐/กน/ ๕๕๐/กบ/ ๕๕๐/กม/ (สระโอะลดรูป)

ควรพิมพ์ตัดจากพยัญชนะต้น และก่อนวรรณยุกต์/ตัวสะกด

1. ใช้กับ แม่สะกด คำว่า “ส่ง” ควรพิมพ์ ๕๕๐ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ ผลลัพธ์ ๕๕๐๕๕๐
2. ใช้กับ สระ โ◌ คำว่า “โคง” ควรพิมพ์ ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ ผลลัพธ์ ๕๕๐๕๕๐
3. ใช้เป็นสระ ๕๕๐ คำว่า “ร้ว” ควรพิมพ์ ๕๕๐ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ ผลลัพธ์ ๕๕๐๕๕๐

ไม้ก้อ ◌ (นิคหิตมิเชิง “อ”) ใช้เป็นสระ “อ”

ควรพิมพ์ตัดจากพยัญชนะต้น และก่อนวรรณยุกต์/ตัวสะกด เช่นเดียวกับไม้กั้ง ◌

1. ไม่มีตัวสะกด(๕๕๐) คำว่า “พ่อ” ควรพิมพ์ ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ ผลลัพธ์ ๕๕๐๕๕๐
2. มีตัวสะกด(๕๕๐) คำว่า “ร้อข” ควรพิมพ์ ๕๕๐ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ ผลลัพธ์ ๕๕๐๕๕๐

ไม้กั้งไหล ◌ (๕๕๐) ใช้เป็นตัวสะกด “ัง” ในคำบาลี และคำล้านนาบางคำ

ควรพิมพ์หลังพยัญชนะต้น ตามด้วย ◌

คำว่า “มงคล”	ควรพิมพ์ ๕๕๐ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌	ผลลัพธ์ ๕๕๐๕๕๐
คำว่า “สงฺโฆ”	ควรพิมพ์ ๕๕๐ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌	ผลลัพธ์ ๕๕๐๕๕๐
คำว่า “สงฺกุรานต์”	ควรพิมพ์ ๕๕๐ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌	ผลลัพธ์ ๕๕๐๕๕๐
คำว่า “ทั้งหลาย”	ควรพิมพ์ ๕๕๐ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌	ผลลัพธ์ ๕๕๐๕๕๐
คำว่า “ทั้งหลาย” (ไทลื้อ ³)	ควรพิมพ์ ๕๕๐ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌ + ◌	ผลลัพธ์ ๕๕๐๕๕๐

1 ทำหน้าที่คล้ายเสียงให้สั้นลง พบได้ทั้ง ◌ และใช้ ◌ ตัวอย่าง ๕๕๐๕๕๐/๕๕๐๕๕๐ ๕๕๐๕๕๐/๕๕๐๕๕๐ (๕๕๐ เรียก กะปุกยา)

2 ผู้จารใช้ไม้ขีด ◌ เป็นตัวสะกด “ก” และใช้แม่สะกด “ก” ในคราวเดียวกัน อาจจะไม่เจตนาให้ตีความ หรืออาจเกิดจากความคุ้นเคย

3 ไทลื้อในสิบสองปีนนาได้มีการพัฒนาใช้ “ไม้กั้งน้อย” ๕๕๐ ในคำ “ทั้งหลาย”

วิเคราะห์ตารางอักษรธรรมล้านนา (LN TILOK)

พยัญชนะ

พิชัย แสงบุญ (15 ก.พ 2552)
สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วรรค	คู่เสียง 1 คู่ 3		คู่เสียง 2 คู่ 4		คู่เสียง "หน้า" คู่ 5		เพิ่มเติม	คู่เสียง	
ก	ก	ข	ค	ฌ	ฌ	ฌ	ช	ค	ข
ข	ข	ฌ	ค	ฌ	ฌ	ฌ	ช		ข
ฌ	ฌ	ค	ค	ค	ค	ค			ฌ
ค	ค	ค	ค	ค	ค	ค			ค
ฌ	ฌ	ค	ค	ค	ค	ค	ป	ฝ	ต
อวรรค	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ
พิเศษ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ

สระภาษาบาลี (รูปที่ปรากฏ)

ไม่ปรากฏรูป

อะ	อา	อิ	อี	อุ	อุ	เอ	โอ
----	----	----	----	----	----	----	----

แม่สะกด

ก	ง	ค	น	บ	ม	ก	ว
ก	ง	ค	น	บ	ม	ก	ว

สระ (ผันตามรูป)

ก	ง	ค	น	บ	ม	ก	ว
ก	ง	ค	น	บ	ม	ก	ว
ก	ง	ค	น	บ	ม	ก	ว
ก	ง	ค	น	บ	ม	ก	ว

สระ /ไม้ (พิเศษ)

ก	ข	ค	ฌ	ค	ฌ	ค	ฌ
ก	ข	ค	ฌ	ค	ฌ	ค	ฌ

วรรณยุกต์

ไม้เหาะ	ไม้จ้ง
ไม้เหาะ	ไม้จ้ง

เลข

เลข	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙
เลขโหรา	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙
เลขธรรม	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙